

Hlavní metody a postupy při výzkumu konfliktů

Mgr. Zinaida Shevchuk

Kvalitativní výzkum

- „Kvalitativní přístup je nenumерické šetření a interpretace sociální reality“.
- “Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.” (Creswell)

Kvalitativní výzkum

- Kvalitativní přístup byl ještě v 70. letech 20. století vnímán jako jakýsi doplněk kvantitativních postupů.
- Dnes platí, že oba přístupy jsou rovnocenné a navíc se navzájem doplňují.
- „Předmětem kvalitativní metodologie je studium běžného, každodenního života lidí v jejich přirozených podmínkách.“
- Analýza dat a jejich sběr probíhají současně – výzkumník sbírá data, provede jejich analýzu a podle výsledků se rozhodne která data mu chybí a začne znovu se sběrem dat a jejich analýzou.

Kvalitativní výzkum

- Dle Creswella:
- Kvalitativní výzkum se provádí v **přirozeném prostředí**. Výzkumník se snaží získat integrovaný pohled na předmět studie.
- Hlavním instrumentem je **výzkumník sám**.
- Data: přepisy terénních poznámek z pozorování a rozhovorů, fotografie, audio a videozáznam, deníky, poznámky, osobní komentáře, úřední dokumenty.
- Data se analyzuje **induktivním způsobem**.

Typologie kvalitativní výzkumu

- Interpretační – metody pro analýzu textu - případová studie. Poznávací princip – fenomenologie – důraz na hluboké porozumění zkoumaného jevů.
- Vyhledávání pravidelnosti – metody – strukturální analýza dat, zakotvená teorie, etnografická obsahová analýza. Identifikace a kategorizace elementů, vyhledávání a objasnění jejich propojení.

Kvalitativní výzkum

- Kvalita výzkum – dodržování požadavků kladených na teorii a metodologii výzkumu.
- „Stavební kameny“ pro tvorbu nových hypotéz a vybudování teorie (induktivně)- konceptualizace – pojmové kategorie - vzájemně propojený tak, aby mohly být vytvářeny pojmy různé míry obecnosti.

Kvalitativní výzkum

Přednosti kvalitativního výzkumu

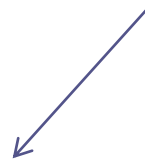
- Podrobní popis a vhled do zkoumané problematiky.
- Zkoumá fenomén v přirozeném prostředí.
- Umožňuje studovat procesy.
- Umožňuje navrhopvat teorie.
- Dobře reaguje na místní situace a podmínky.
- Hledá lokální příčinné souvislosti.
- Pomáhá při počáteční exploraci fenoménů.

Nevýhody kvalitativního výzkumu

- Získaná znalost nemusí být zobecnitelná na populaci a do jiného prostředí.
- Je těžké provádět kvantitativní predikce.
- Je obtížnější testovat hypotézy a teorie.
- Analýza dat i jejich sběr jsou často časově náročné etapy.
- Výsledky jsou snadněji ovlivněny výzkumníkem a jeho osobními preferencemi.

Induktivní výzkumný cyklus

- Výběr tématu → Shromažďování dat



Uspořádání a analýza dílčích dat
Identifikace vzorů, pravidelností.



Případová studie jako obecná metodologie

- Případová studie je detailní analýzou případu – rozebírá jeden nebo několika málo případů.
- Cílem takového výzkumu je hluboké porozumění nebo příčinné vysvětlení daného případu nebo skupiny porovnávaných případů.
- „Případová studie v sociálně-vědním výzkumu je podobná mikroskopu: její hodnota závisí na tom, jak dobře je zaostřena“.

Případová studie

- **Jedinečné případové studie** mohou mít tzn. vnitřní cíle, detailní vysvětlení a hloubkové porozumění jednoho případu a vnější cíle, což spočívá v hodnocení existujících teorií a ve tvorbě teorii nových. Vnitřním případovým studiím se říká Intrinstivní případová studie, jejich cílem je holistické porozumění případu, nejde přitom o testování hypotéz, hodnocení existující teorie nebo tvorbu teorie nové.
- Vnější, neboli **instrumentální případové studie** mají za cíl porozumět externím teoretickým otázkám.
- **Kolektivní případová studie** - zkoumání více instrumentálních případů a teoretizování v širším kontextu. Tento výzkum je založen na přesvědčení, že výzkum několik případů umožní lepší porozumění dané problematiky. Taková metoda se používá v komparativních výzkumech, v rámci kterých může jít o testování, rozvoji nebo tvorbě nové teorii.

Případová studie

- **Deskriptivní případové studie** dochází k detailní vyprávění, narace, což má vést k kompletnímu popisu jevu.
- **Vývětlující studie** zkoumání kauzalitu a příčinné vysvětlení jednotlivých jevů, přičemž využívá jednotlivé teorie.
- V rámci **evaluační případové studie** dochází nejen k popisu určitého jevu, ale k jeho exploraci či vysvětlení.

- Podle sledovaného případu: Osobní případová studie – výzkum určitého aspektu u jedné osoby.
- Studie komunity – analýza hlavních aspektů života komunity, Studium sociálních skupin, Studium organizací a institucí, Zkoumání programů, událostí, roli a vztahů.

Případová studie

- Výzkum pomocí případové studie zahrnuje následující kroky, které jsou ve vzájemné interakci:
 - 1. Určení výzkumné otázky.
 - 2. Výběr případu, určení metod sběru a analýzy dat.
 - 3. Příprava sběru dat.
 - 4. Sběr dat.
 - 5. Analýza a interpretace dat.
 - 6. Příprava zprávy.

Proč provádět případové studie?

- Mezi silnými stránky případové studii patří **konstrukční platnost**. Prostřednictvím případové studii můžeme zkoumat dosud neznámé jevy a speciální situace. Případová studie napomáhá zkoumat takové sociálně-vědní koncepty, které jsou těžce měřitelné.
- Případová studia vynikají svoji **teoretickou vytižeností**, navrhují nové teoretické hypotézy, hodnotí existující teorie a přispívají k tvorbě nových.
- Mezi slabšími stránky případových studii patří omezené možnosti kontroly kauzálního vlivu nezávislých proměnných. Obecně lze tvrdit, že případová studie máji sklon k omezené vnější platnosti.

Proč provádět případové studie?

- Dobrá případová studie musí se soustředit na následující aspekty:
- **Významnost** – musí objevovat něco dosud neznámé, musí mít význam pro teorii (falzifikace nebo dokumentace teorie).
- **Úplnost** – případová studie musí mít explicitně vymezené hranice případu, musí obsahovat dostatečné data na to aby bylo možné dovést výzkum do přirozeného závěru.
- **Alternativní pohledy** – každá případová studie musí poukazovat na omezení studie, různé řešení a perspektivy.
- **Dostatek dat** – musí obsahovat dostatek relevantních a kritických dat, s tím že musí být prokázáno validita a hodnověrnost použitých zdrojů.
- **Čtivost zprávy** – musí mít zajímavou strukturu a vyjadřování.

Etnografický výzkum

- Etnografii lze označit za metodologii používanou v antropologii a etnologii, která má cíl provádět analýzu sociálních skupin a společnosti.
- Původní cíl etnografického výzkumu spočíval v popisování etnických skupin, které měly odlišné kulturu a způsobe života a byly odlišné od industriálních společnosti. Postupem času se hlavní směr badání přesunul z pouhého popisu společnosti k porozumění a interpretaci sociálního chování.

Etnografický výzkum

- Etnografický výzkum provádíme tehdy, když chceme porozumět dění ve skupině, jejích chování a myšlení. V rámci tohoto výzkumu musíme rozlišovat mezi základními pojmy:
- **Kultura** – systém sdílených hodnot, jazyka, norem, názorů, způsobu jako daná skupina pojmá svět a život.
- **Etnocentrismus** je hodnocení jedinců z jiné skupiny na základě kulturních standardů vlastní skupiny.
- **Emic perspektiva** je perspektiva jedince ze skupiny.
- **Etic perspektiva** je perspektiva na skupinu z pohledu člena jiné skupiny.
- **Holismus** je založen na předpokladu, že celek je víc než součet jeho částí. Jde o popis skupiny jako celku, včetně jejích částí a vztah mezi nimi

Etnografický výzkum

- **Makroetnografie** má za cíl analyzovat celou kulturu nebo její jednotlivé části a poukazují jak jednotlivé části přispívají ke kultuře jako konzistentnímu celku. Výsledkem výzkumu může být kniha nebo monografie.
- V **mikroetnografii** výzkum se soustředí na vymezenou sociální jednotku nebo izolovanou skupinu lidí. Často je označována jako fokusovaná etnografie. Výsledkem takového výzkumu je vědecký článek.
- **Interpretativní etnografie** - výzkum má sloužit objevování významy pozorované sociální interakce.
- **Kritická etnografie** představuje postmoderní přístup a je založen na přesvědčení, že etnografie je vyprávění vznikající v interakci mezi etnografem a informátory.

Zakotvená teorie

- Zakotvená teorie představuje induktivní vědeckou metodologii, jejíž cílem je umožnit tvorbu teorie, která je založena na empirii. Výzkum, který je založen na ZT má vést k vytvoření teorie.
- Cílem výzkumu není popis reality, ale vytvoření abstraktivních pojmů na základě empirických dat. Jinými slovy „vznikající teorie je zakotvená v datech získaných během studie“.
- V rámci této metody se používá veškeré kvalitativní a kvantitativní metody sběru dat, jako jsou rozhovory, terénní výzkum, pozorování, analýza různých textů. Zakotvená teorie zahrnuje specifické procedury pro analýzu dat. Kódování a opakované porovnání je jádrem zakotvené teorie. Cílem kódování je kategorizace a zobecňování.

Biografický výzkum

- Biografie patří mezi nejstaršími literárními památkami civilizací.
- Tento výzkum zaměřuje na život jedince - výzkum života člověka umožňuje pochopit společnost.
- Biografický výzkum se zaměřuje na:
 - Vnitřní perspektivy jedince, interakce jedince v sociálním kontextu a zkušenost jedince v různých rolích v průběhu různých okamžiků života.
- Musíme rozlišovat mezi různými typy výzkumu.
- **Úplná biografie** má za cíl úplně zachytit celou zkušenost jedince.
- **Epizodická biografie** se soustředí jenom na určité období života jedince.
- **Komentovaná biografie** může být jak úplná tak i epizodická, zahrnuje v sobě rozsáhlé komentáře a doplňující informace.

Quan a Qual výzkum

- Quan. výzkum (latinsky *quantitas*) – číselní a matematické metody.
- Qual. (latinský *qualitas*) – povaha, vlastnosti a charakteristické rysy zkoumaného fenoménu.

Výzkum je kvantitativní pokud je založen na strukturované numerické data a statistické techniky analýzy.

Výzkum je kvalitativní jestli hlavní argumenty výzkumu nejsou založeni na číslech a vypočítávání dat, ale na důkladné analýze nestrukturovaných dat.

Kvantitativní výzkum

- Kvantitativní výzkum – pozorování a ověřování pomocí standardizovaných a statistických metod a technik.
- Filozofickým paradigmatem – pozitivismus.
- Hypoteticko-deduktivní – prostřednictvím survey, dotazníků, experimentu, strukturovaných interview.
- Cílem je zajistit kontrolu proměnných, které slouží k testování předem formulované teorie.
- Kvantifikace – soubor standardizací, měření a čísel odvozené z teoretických hypotéz, které by měli být pozorovatelné, ověřitelné a testovatelné.

Kvantitativní výzkum

Fáze 1

- Definování výzkumného cíle: testování jednotlivých teorií a hypotéz.



- Specifikace a upřesnění významů nebo problémů.



- Operacionalizace a měření

- Plán použitých metod a nástrojů pro shromažďování analýzu dat.



- Charakteristika a výběr výzkumného souboru

Fáze 2

- Práce v terénu, tvorba dat.

Kvantitativní výzkum

Fáze 3

- Organizování zpracování dat



- Analýza dat



- Formulace závěrů



- Zprava o výsledcích

Kvantitativní výzkum

- Statistická data – survey – na základe předem stanovených regulí a použitím matematicko-statistických postupů.
- Kvalita Quan výzkumu – objektivnost a Obecnost.
- Obecnost – zakotvena v teorii pravděpodobnosti a matematických statistik prostřednictvím testování statistických hypotéz.
- Kvalita inference je založena na výběrové postupy.

Kvantitativní výzkum

- *Náhodný výběr*
- Výběr, ve kterém každý element populace má stejnou pravděpodobnost, že bude vybrán do vzorku
- Reprezentuje všechny známé i neznámé vlastnosti populace
- Procedura výběru, která nekoreluje s našimi proměnnými

- *Záměrný výběr*
- **Variace** proměnných: výběr případů provedeme na základě nezávislé proměnné (kterou musíme nechat variovat podle naší teorie) bez ohledu k hodnotám závislých proměnných...

...nikoli tedy výběr na závislé proměnné.

SPSS – Statistical Package for the Social Science

Qual a Quan metodologie

Elementy Paradigmat	Kvalitativní	Kvantativní
Epistemologie	Fenomelogicke, interpretativní, konstruktivistické	Pozitivistické, Neopozitivistické
Teorie	Induktivní, konstrukce teorie	Hypoteticko-deduktivní konstrukce teorie
Koncepty, tvorba dat, kriteria kvality	Domény, kódy, textové údaje, vycházet z dat, citlivost je sjednaným okolnostem, přenositelnost.	Proměnné, indexy, statistická data, validita, reabilita, objektivita.
Metody	Např. Případové studie, zakotvená teorie, etnografie.	Např. Survey, experiment
Autory	Bennett, Denzin, Gerring, Strauss, Hoffman...	Durkheim, Lazarfeld, Kensey.

Quan a Qaul

	<i>kvantitativní výzkum</i>		<i>kvalitativní výzkum</i>	
<i>cíl</i>	testování		hledání i ověřování	
<i>logika</i>	hypotéz	testování hypotéz	vysvětlení	vytváření teorie
	dedukce	dedukce	dedukce a indukce	indukce
<i>ambice</i>	vysvětlení	vysvětlení (př. KKV)	vysvětlení, interpretace (př. George a Bennett)	interpretace, porozumění
<i>N</i>	mnoho případů	malé N/snaha zvýšit	malé N	málo případů
<i>redukce informace</i>	málo informací	středně informací	mnoho informací	mnoho informací
<i>zobecnění</i>	dobrá generalizace	generalizace možná	možná/nemusí být hlavním cílem	omezená/není cílem
<i>reliabilita</i>	vysoká reliabilita	mělo by být reliabilní neměla by být problémem	problematická reliabilita	nízká reliabilita
<i>validita data</i>	nízká validita čísla (statistika)	kategorie, klasifikace	vysoká validita kategorie, mechanismy	vysoká validita kódy, metafory

Mixed methods

- Třetí cesta – poprvé v 60 letech 20 století – kulturní antropologie a terénní výzkum v sociologii.
- primární filozofie založena na pragmatismu.
- Tři důvodů pro MM:
 - 1. kombinace je užitečná pro potvrzení poznatků prostřednictvím triangulace,
 - 2. pro rozvoj analýz – rich data,
 - 3. pro iniciaci nových způsobu myšlení vyplívající z různých zdrojů dat.

MMD

- V rámci MM výzkumník:
- Nashromažďuje a precizně analyzuje Qual a Qauan data.
- Upřednostňuje jeden typ dat anebo oboji, podle toho co je cílem výzkumu,
- Formuluje postupy v rámci filozofických a teoretických přesvědčení.
- Kombinuje postupy do specifického výzkumného designů, který určuje plán pro provádění studie.

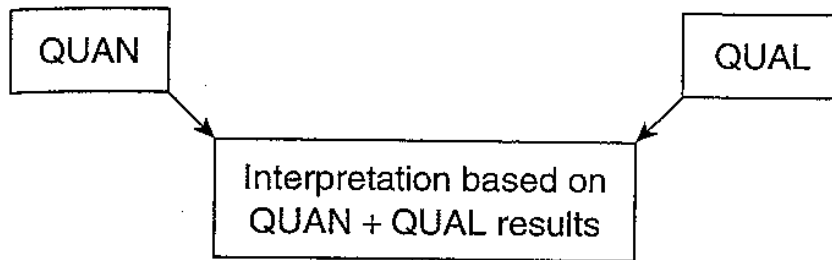
MM

- MM je výzkumnou strategií ve které výzkumník, nebo tým výzkumníků kombinuje části Qual a Quan výzkumných přístupů pro dosažení hlubokého porozumění a potvrzení výsledků.
- 2 přístupy:
- „bottom-up“ – výzkumná otázka určuje MMD přístupy
- „top-down“ – výzkum, která je emancipační, nediskriminační, participativní a zaměřený na životy a zkušenosti marginalizovaných osob, nebo skupin (žen, etnických skupin a kulturních menšin, náboženských menšin...)

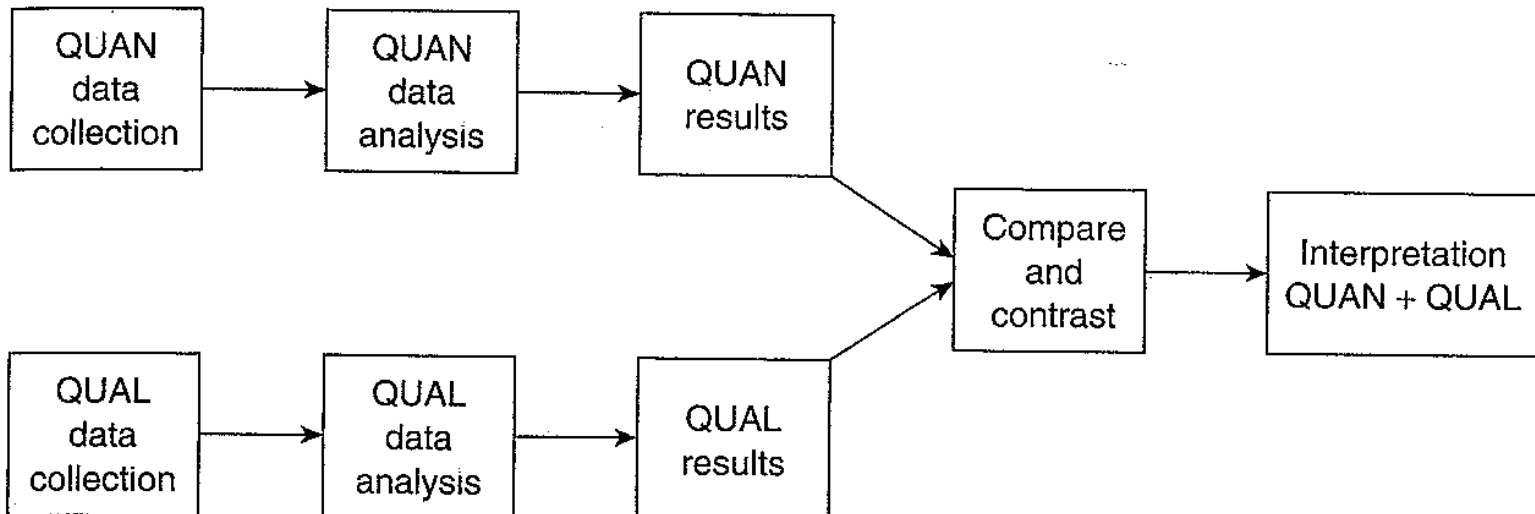
Proc MMD

- Green, Garacelli a Graham (1989) identifikují 5 účelů pro MM:
 - 1. triangulace (hledání konvergence a potvrzení výsledků vyplívající z různých metod, které studují stejný fenomén).
 - 2. komplementarita (vysvětlení, vylepšení, vypracování a ilustrace výsledku z jedné metody s výsledky vycházející s jiné metody).
 - 3. rozvoj (použití výsledků z jedné metody pro vývoj a předání informací pro jinou metodu).
 - 4. iniciace (objevovat paradoxy a rozpory, které vedou k reformulaci výzkumné otázky)
 - 5. rozšíření (rozšířit rozsah šetření použitím různých metod pro různé komponenty vyšetřování).

Triangulace

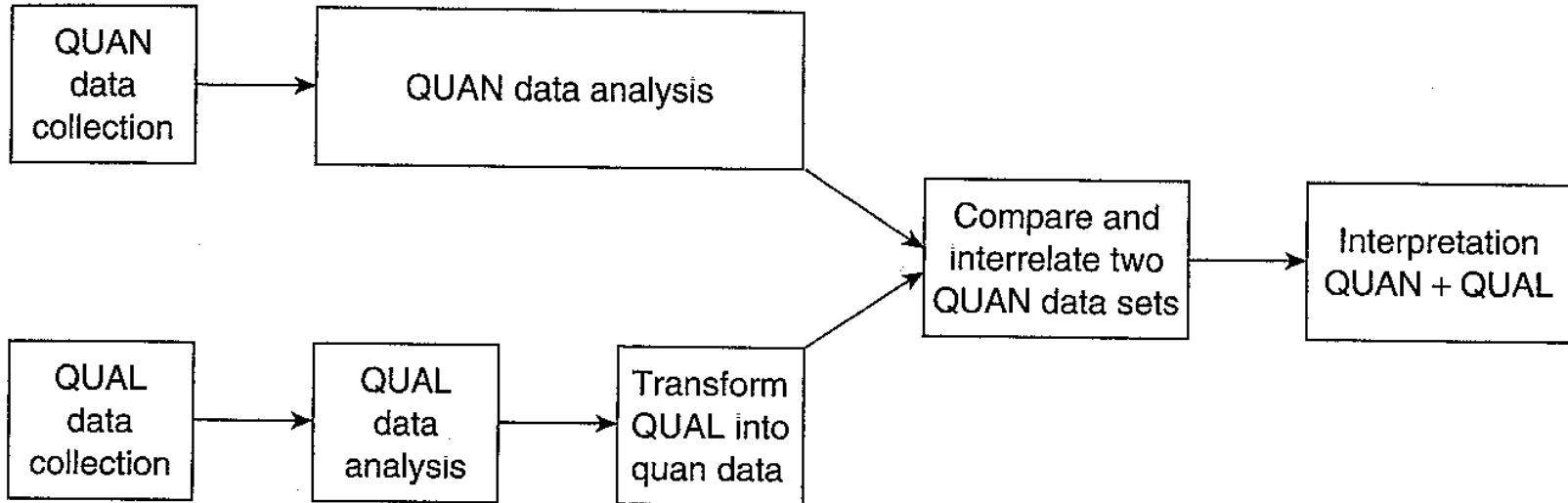


(b) Triangulation Design: Convergence Model

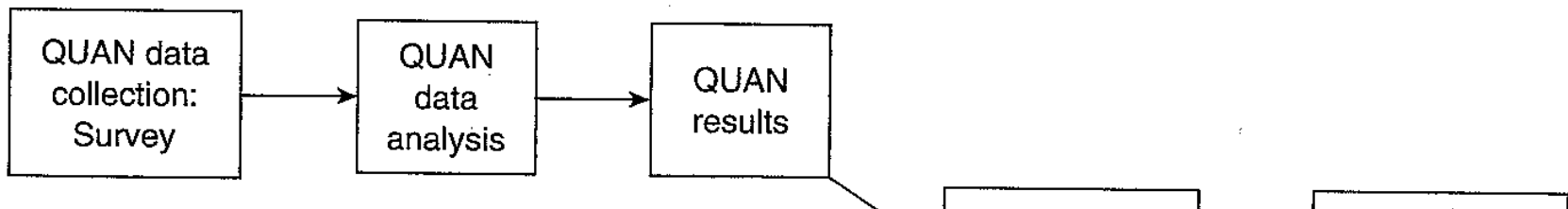


Triangulate - transform Qual do Quan

(c) Triangulation Design: Data Transformation Model (Transforming QUAL data into QUAN)



(d) Triangulation Design: Validating Quantitative Data Model



Triangulate - validate Quan data

(a) Triangulation Design: validating Quantitative Data Model

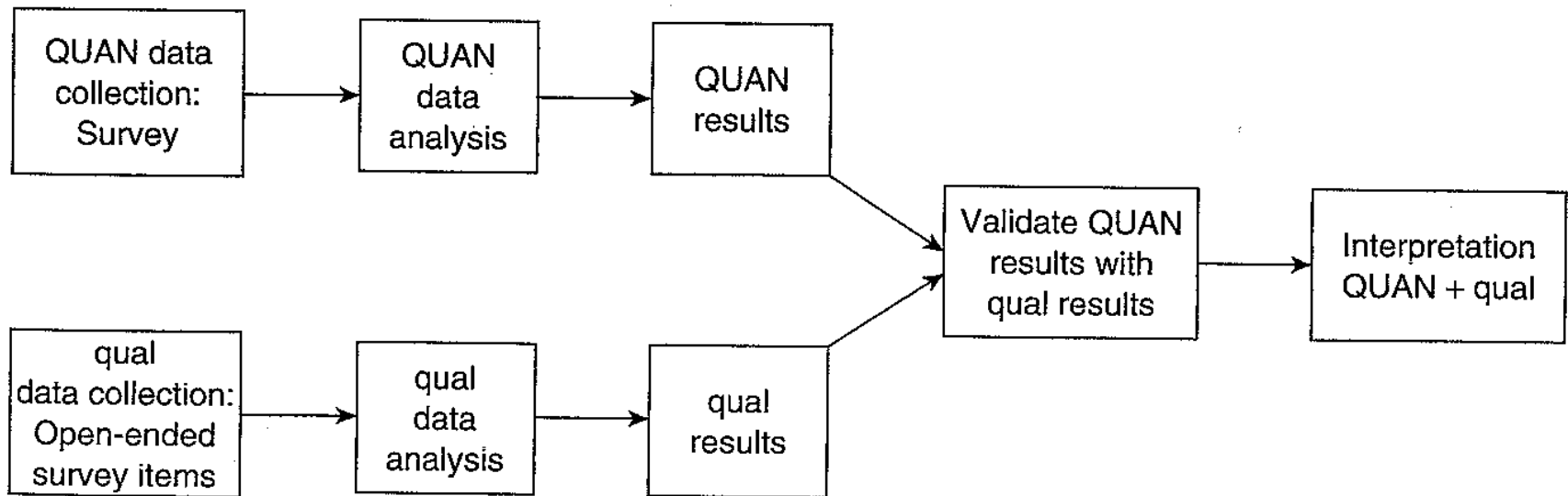
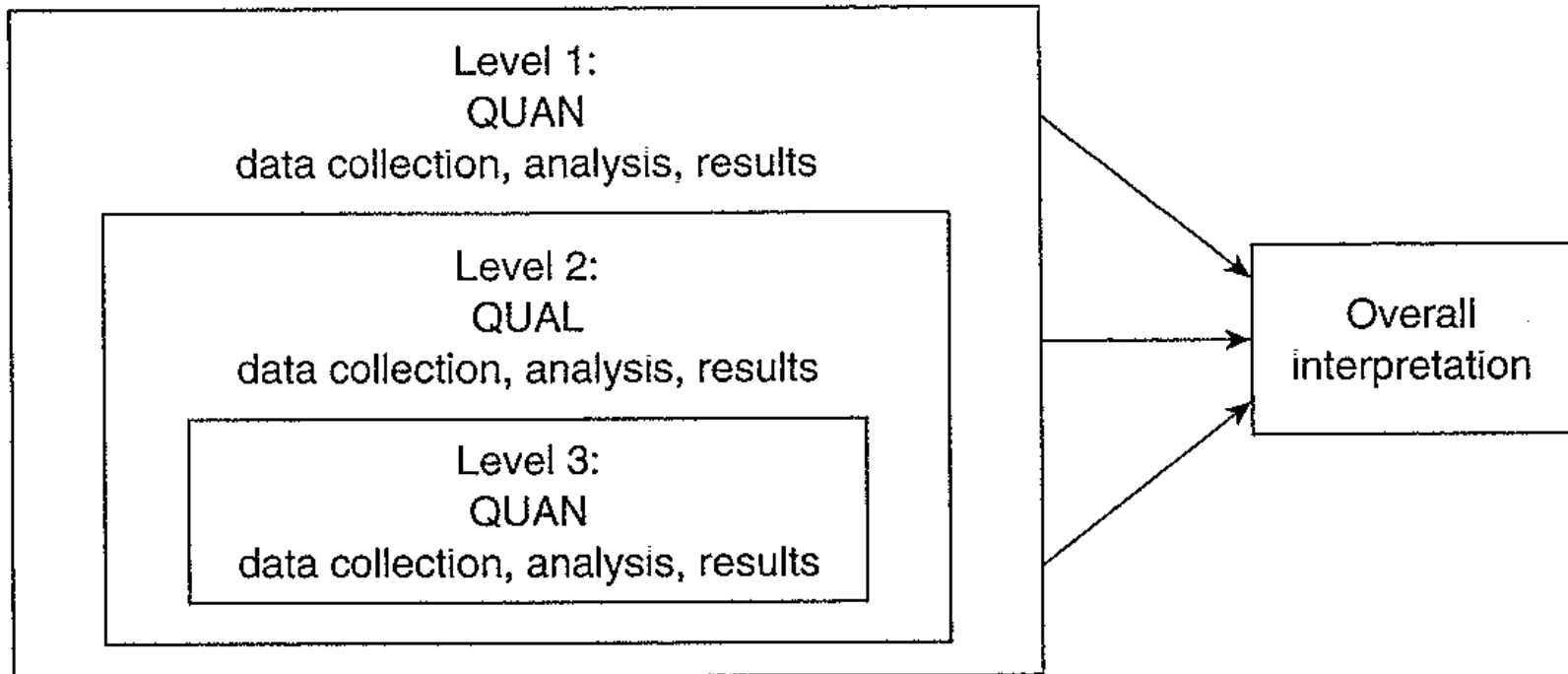


Figure 4.1 The Triangulation Design

(Continu

Triangulace - multilevel model

(e) Triangulation Design: Multilevel Model



Typologie MM

- Kvalitativně dominantní MM výzkum je založen na Qual., konstruktivisticko-poststrukturalisticko-kritickém přístupu a zároveň uznává, že doplňující Quant data a přístupy může přispět k cílům projektu.
- Kvantitativně dominantní MM výzkum je založen na Quan., postpositivistický přístup a uznává, že Qual data mohou přispět k většině výzkumným projektům.

Výzkum Konfliktu

- Výzkumná otázka:

Co je chybějící prvek ve výzkumu, který motivuje můj výzkum?
Co je účelem a výzkumnou otázkou mého výzkumu?

Teorie:

Jaké jsou teorie v předchozím výzkumu, které se týkají mého výzkumu?

Jaký je teoretický rámec mého výzkumu, kauzální mechanismy, hlavní argumenty?

Jak operacionalizujeme hlavní koncepty v rámci mého teoretického rámce, kauzální mechanismy, hlavní argumenty?

Je možné formulovat hypotézy z mého teoretického rámce, kauzálních mechanismu a hlavních argumentů?

Proces výzkumu

- Metody a výběr případu

Co je příčinou zvolení těch metod, které použijeme ve výzkumu?

Jak budeme popisovat jak tyto metody budou aplikované pro analýzu empirií ve výzkumu?

Jak budeme interpretovat klíčové teoretické koncepty do podoby, které lze pozorovat v analyzovaných materiálech?

Jaké jsou kritéria pro výběr případů?

Jaké je časové období pro analýzu a co je důvodem takového vymezení.

Proces výzkumu

- Data/Informace

Jaký typ informace potřebujeme pro zodpovězení výzkumné otázky a pro testování teorii?

Jaký je postup pro sběru dat?

Jak budeme hodnotit informace?

Jaké jsou výzvy a problémy spojený s nashromážděnými daty?

Jak budu strukturovat a prezentovat empirickou část výzkumu?

Proces výzkumu

- Analýza

Jak budeme prezentovat a interpretovat výsledky výzkumu?

Existuje-li zajímavé variace v mých výsledcích?

Jak budeme interpretovat dodatečné relevantní pozorování vznikající z analýzy dat?

Jaké výzkum přispívá k oboru?

Jaké jsou dopady výzkumu pro další studie?

Postup analýzy

Analytická osnova	Operacionalizace
1. Pozadí a kontext konfliktu	Historické pozadí, kontext vzniku konfliktu.
2. Strany konfliktu	Primární a sekundární strany K.
3. Neslučitelnost cílů	Subjektivní identifikace neslučitelnost jednotlivých aktérů, změna časem
4. Mocenské vztahy	Zdroje moci, mocenské vztahy a aliance
5. Dynamika	Fáze konfliktu, postoje, změna postojů, polarizace, interní a externí faktory, třetí strana
Návrhy řešení	Konfliktní struktura, regulace, řešení konfliktu, kompromis, výměna dohod, společenské vztahy.

Užitečné zdroje pro výzkum konfliktu

News databases

- BBC Summary of World Broadcasts (www.monitor.bbc.co.uk)
- Factiva (www.factiva.com)
- Open Source Center (www.opensource.gov)
- Keesing's Record of World Event (www.keesings.com)
- LexisNexis (academic.lexisnexis.com)

Reports issues by specialized NGOs and IGOs

- Global Witness (www.globalwitness.org)
- Human Rights Watch (www.hrw.org)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Integrated Regional Information Network (www.irinnews.org)
-

Užitečné zdroje pro výzkum konfliktu

Surveys

- Afrobarometer (www.afrobarometer.org)
- Households in Conflict Network – HiCV (www.hinc.org)
- World Values Survey (www.worldvaluessurvey.org)

General country information

- World Development Indicators (data.worldbank.org)
- UN Data (data.un.org)
- The Quality of Government Institute, Goteborg University (www.qog.pol.gu.se)
- Gapminder (www.gapminder.org)

Conflict data programs

- Center for International Development and Conflict Management, University of Maryland (www.cidcm.umd.edu)
- Correlated of War (www.correlatesofwar.org)
- Uppsala Conflict Data Program (www.ucdp.uu.se)

Literatura:

- Creswell, John W. (2009): *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*, London, Sage, s. 173-202 (Chapter 9: Qualitative procedures).
- Drulák, P. (2008): *Jak zkoumat politiku : kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*, Praha, Portál.
- Hendl, J. (2008): *Kvalitativní výzkum : základní teorie, metody a aplikace*, Praha, Portál.
- Hoggan, K., Oberg, M. (2011): *Understanding Peace Research. Methods and Challenges*, Routledge, Taylor and Francis Group, London, NY.
- Reichel, J. (2009): *Kapitoly metodologie sociálních výzkumu*.
- Tashakkori, A, Teddlie, Ch.(2010): *SAGE Handbook of Mixed Methods in Social and Behavioral Research*, SAGE, Los Angeles, London, New Dehli, Singapore, Washington DC.